בס"ד

די תורה וועלט

חודש שבט
שנת תשמ"א

בענין העירוב
בוויליאמסבורג

יו"ל על ידי

הגה"צ רבי אשר אנשיל
קרויז האדמו"ר מראצפערד
ברוקלין נוא יארק

שנת תשמ"א לפ"ק – ולמספרם 980'

ערקלערונג וועגן עירוב

הרב מרצבערג שליט״א

לעצטנס איז געווארן א צוטומלעניש צווישן היימישן עולם וועגן אן עירוב אין מאנהעטן בכלל און אין בארא פארק בפרט.

וויל איך דא אויפקלערן דעם עולם די קלארקייט פון זאך און איך בעט יעדן איינעם דאס גוט דורכצולייענען, אזוי ארום וועט יעדער איינער זען דעם אמת.

מיר חסידישע אידן אנגעהויבן פון בעש״ט הק׳ ותלמידיו זי״ע האבן אלע נאר איין שיטה, אזוי ווי מיר זענען געלערנט געווארן פון אונזערע רבי״ס און פון אונזערע עלטערן וועלכע האבן געהאט מסירת נפש פאר יעדע מצוה, מיר פירן זיך בדרך החסידות און מיר ווילן נישט נוטה זיין צום דרך ההתנגדות וועלכע זענען אלעמאל געווען קעגן אונזער הייליגע שיטה.

ווינט די צייטן פון הגר״א ותלמידיו און בעל התניא ובעל התולדות ותלמידיהם זענען אלעמאל געווען חילוקי רעות אין פיל הלכות ומנהגים. דאס איז אלץ אנגעגאנגען אזוי ווייטער ביז דעם בעל החתם סופר און דעם בעל דברי חיים וכו׳ זצוק״ל וואס זיי האבן געהאלטן שטארק אז אין יעדער שטאט זאל געמאכט ווערן אן עירוב. אזוי ווי עס ווערט געברענגט אין זייערע תשובות באריכות. און אזוי איז עס אנגענומען געווארן ביי אלע גאונים וצדיקי הדורות זי״ע.

איז אבער אין בריסק־דליטא לפי המתנגדים געווען אן אנדער שיטה אז מען זאל זוכן חומרות ביי אן עירוב און מען זאל זיך דערפון מונע זיין און נישט פירן זיך לפי החת״ס וד״ח ושאר צדיקי הדור ההולכים כדרך החסידות.

יעצט אזוי ווי עס האט לעצטנס ארויסגעקומען ביי אונז דער ענין פון מאכן אן עירוב. האבן אלע אונזערע היימישע ערלעכע רבנים צו דעם מסכים געווען בפה אחד, אז עס איז א מצוה גדולה און א גרויסער תיקון, אזוי ווי עס איז געווען איינגעפירט אין במעט אלע שטעט פון דער אלטער היים.

זענען יעצט געקומען (בעסער געזאגט אז עס איז געקומען איין רב וועלכער וויל גיין אין די שיטה פון בריסק־דליטא מהכת המתנגדים און ער איז מעורר אויף אונזערע חסידישע רבנים אויף נישט צו מאכן אן עירוב. צו גיין קעגן די שיטה פון חת״ס ודבר״ח וייט״ל וכו׳ וכו׳) און דער רב האט צו זיך צוגעצויגן דעם גאון הרב ר׳ משה פיינשטיין שליט״א און נאך אנדערע. צווישן זיי אויך עטלעכע פון אונזערע היימישע רבנים וועלכע ווילן אוועקווארפן די שיטה פון חת״ס און זיי ווילן קומען מיט א ״שיטה חדשה״ וואס חדש איז אסור זאגט דער חת״ס.

עס איז באמת נישט צו פארשטיין די עטלעכע רבנים וועלכע ציען נאך די בריסקער שיטה, דארט ווי עס איז א קלארע הלכה אז ביי עירוב גייען מיר לקולא נישט לחומרא, אויב זיי ווילן גיין לחומרא זאלן זיי צו ערשט קוקן אז די פראדוקטן אויף וועלכן זיי געבן א הכשר זאל זיין לכה״פ כשר, ווייל עס איז דא עדי ראי׳ אז אין פיל פראדוקטן אויף וועלכן זיי געבן א הכשר איז פול מיט ווערעם אויף וועלכן טויזנטער אידן זענען עובר פיל לאוין יעדן טאג.

אויב מען וויל מחמיר זיין איז דא ביי צענדליגע אנדערע וויכטיגע זאכן צו זוכן חומרות, וואס מען עסט די לאקשנס זומער און עס איז פול מיט ווערעם. ווי אזוי דאס אויסזאלצן זעען אויס ביי די טויזנטער עופות אויף איינמאל. עס איז איבערהויפט נישט כפי ההלכה. אויב די בריסקער אידן ווילן גיין לחומרא זאלן זיי צוערשט זען אפצושערן ביי די יונגווארג די גרויסע האר (פריזורן־בלוריות) פון זייערע קעפ וואס דאס איז א חציצה קעגן תפילין און א רעכטער איסור.

פארוואס זענען זיי נישט מחמיר אז זייער פרוי זאל נישט גיין אין ביי־האר, אמאל אויפגעדעקט אין גאנצן און אמאל אביסל און עס קען אויסקומען אז דער מאן זאל זאגן כל ימי חייו ברכות לבטלה, ווייל אפילו ווען א משפחה מיטגליד זיצט ביים טיש מיט אן אפענע גרויסע שייטל זענען אויך דא פוסקים וועלכע זאגן אז עס איז אסור צו טראגן.

זאלן די בריסקער אידן האלטן דעם זמן פון מוצש״ק אזוי ווי עס איז באשטימט געווארן פון רבנים יראי שמים ההולכים כדרך המסורה. און זענען מקיים דעם המאחרים לצאת מן השבת. ווייל בשעת די חסידישע אידן זיצן נאך ביי די סעודה שלישית, איז שוין ביי יענע אנדערע (וועלכע ווילן מחמיר זיין ביים עירוב) לאנג אויס שבת און זיי רייכערן שוין א ציגארעטל וואס לויט דעם פסק פון די חרדישע רבנים זענען זיי גערעכנט ווי מחללי שבת.

און דאס איז נאך נישט גענוג. נאר זיי געבן ארויס דעם זמן פארן גאנצן אידישן פאלק אז עס איז שוין אויס שבת. דאס איז אלעס מותר?! יעצט מיט דעם וואס זיי ווילן שטערן די ארבעט פון צו מאכן אן עירוב, ווילן זיי אויך ברענגען דערצו אז טויזנטער אידן זאלן יעדן ש״ק מחלל שבת זיין דורך טאן די עבירה פון הוצאה אויף פארשידענע אופנים אזוי ווי עס איז געווען געדרוקט אין לעצטן נומער פון ״די תורה וועלט״.

אונזערע חכמים ז״ל האבן געזאגט אז אן עירוב איז א ״תיקון הרבים״ אז מען זאל נישט עובר זיין אויף הוצאה ברשות הרבים בש״ק. עס איז בשום אופן נישט קיין מכשול.

• • •

יעצט וועלן מיר קומען צו אונזער ענין; מיט יארן צוריק בשעת איך האב אנגעהויבן צו מאכן די פלענער פון אן עירוב אין די 3 טיילן פון ברוקלין, דהיינו אין וויליאמסבורג — בארא־פארק — קראון־הייטס. בין איך געווען מיט באגלייטערס ביי כבוד קדושת רבה״ק מסאטמאר זצוק״ל און איך האב אים געזאגט אויף וואס פאר אן אופן איך וויל מאכן צוערשט דעם עירוב אין וויליאמסבורג האט ער געגעבן דערויף זיין פולע הסכמה אהן שום צוריקהאלט אדער טענות דערקעגן. אדרבא ער איז געווען דערפון זייער צופרידן. וועגן די פרטים וואס ער האט מיר געזאגט בנוגע דעם עירוב אין וויליאמסבורג האב איך שוין געברענגט אין די תורה וועלט אין די לעצטע 2 נומערן.

די הסכמה און ברכה והצלחה וואונטש פון סאטמערער רבי׳ן וצ״ל איז נאך געווען געדרוקט אין המאור מיט עטלעכע יארן צוריק. און אזוי בכלל האבן עס אויך געוויסט פיל מענטשן. אז אויף גאנץ נו־יארק אדער אפילו גאנץ ברוקלין האט רבה״ק זצ״ל נישט מסכים געווען ווייל אויף אזא גרויסע שטרעקע קען מען נישט האבן די ריכטיגע השגחה. און מיט אט די אלע מאדערנע רבנים וועלכע זענען געווען מקושר צו דער זאך האט ער נישט געוואלט האבן צו טאן אין ענייני כשרות.

אבער דא ביי אונז ווען עס האט זיך געהאנדלט מיט אונזערע היימישע רבנים פון ההאחדות ווי די גאו״צ שליט״א פון: פאפא. שארמאש. שטשאקעווע. אודוואר. אראד. מישקאלץ. לופעני. דעעש. סאמבאטהעלי. וכו׳ וכו׳ און מיט מיין ארבעט וואס רבה״ק זצ״ל האט מיך געקענט און געוויסט אז איך וועל עס מאכן על צד היותר טוב. האט ער גלייך געגעבן דערויף זיין הסכמה און ברכה, אזוי ווי עס זאגט אויך דעם עדות הרב החסיד ר׳ יוסף אשכנזי שליט״א וועלכער איז געווען דער יד ימיני פון רבה״ק זצ״ל.

אויב איך וואלט געוויסט אז עס קען ארויסקומען חילוקי דעות פון צו מאכן אן עירוב, וואלט איך געטאן דעמאלט 3 זאכן: ערשטנס וואלט איך דאך געבעטן פון רבה״ק זצ״ל א כתב בפירוש צו מאכן דעם עירוב. צווייטנס וואלט איך עס געמאכט גלייך נאך דעמאלט, אפילו איך בין געווען זייער טרוד אין פיל אנדערע זאכן און פונקט אזוי ווי יעצט. וואלט איך דעמאלט אייך מיר געבארגט אויף דעם געלט, ממילא וואלט קיינער דעמאלט גארנישט געזאגט. דריטנס, איך וואלט געגאנגען צו נאך עטלעכע רבנים אפילו צו די וועלכע וואוינען אין בארא־פ ארק וכו׳ און אפילו דער (און הרב פיינשטיין שליט״א און אנדערע) וואלטן מיר אויך געגעבן א כתב אויף צו מאכן דעם עירוב אין קליינע טיילן פון ברוקלין. ווייל דעמאלט איז נאך נישט געווען קיין מתנגד דערקעגן.

עס איז א גרויסער חילוק אויב מען וויל עס מאכן אויף א גרויסע שטח ווי גאנץ נו־יארק און אריינרעכענען די ימים. טאלן, בריקן. טייכן. עלעוועיטער באנען בריקן, וכו׳ וכו׳ אדער צו מאכן אויף א קליינעם שטח. וואס אויף דעם קען מען האבן א געהעריגן קאנטראל. איבערהויפט אין וויליאמסבורג וואס אויף נאכצוקוקן יערן ערב ש״ק אויב דער עירוב איז גוט, געדויערט נישט מער ווי 10־5 מינוט. און אויב עס איז נישט גוט, לאזט מען צעוויסן טאן דעם עולם דורך א מייק פארנדיג מיט א קאר ארום. און בדרך הטבע דארף עס זיין אלעמאל גוט. ווייל דא ווערט עס געמאכט שטארקער און בעסער ווי מען האט עס געמאכט אמאל אין דער אלטער היים מיט א שטריק. וואס האט זיך גרינג געקענט צערייסן. ממילא איז דער חשש נישט דא.

די גאנצע אויפרירעניש איז געקומען נאר דורך דעם וואס מען איז געגאנגען און מען האט געדרוקט די מכתבים פון די רבנים גאו״צ שליט״א וואס זיי האבן געשריבן פאר מיר אז איך זאל מיך עוסק זיין אין דעם עירוב מאכן קודם אין וויליאמסבורג א.א.וו. און די בריוו זענען געשטעלט געווארן צו/בשרן דעם עירוב דורך די טרעין־ עלעוועיטערס פאר האלב בארא־ פארק.

דאס איז געטאן געווארן בלי רשותי ורצוני והסכמתי אזוי ווי איך האב עס שוין געשריבן פריער אין לעצטן נומער פון די תורה וועלט. אויב נישט די מודעות אין די צייטונגען וואס דאס האט געמאכט א גאנצע טומל, וואלט איך די גאנצע באשרייבונג נישט באדארפט ארויסברענגען פאר די לייענערס. נאר אזוי ווי דער עירוב וואלט פארטיג געווארן, וואלט איך עס מודיע געווען פארן עולם און יעדער וואלט גרויס הנאה געהאט דערפון און קיין איין רב ממש וואלט נישט געווען דערקעגן. ווייל עס איז דורכגעפירט געווארן מיט די הסכמות פון גדולי הרבנים שליט״א און בעיקר מיטן רצון והסכמה וברכה פון רבינו הקדוש מסאטמאר זצ״ל. וואס ער האט מיך אפילו געפרעגט אויב עס איז שוין פארטיג, ווען איך האב איס ביי א צווייטע געלעגנהייט דערמאנט דערפון.

דאס וואס איך האב פריער געשריבן; אז איינע פון די עיקרי סיבות פארוואס רבה״ק וצ״ל האט נישט מסכים געווען צו מאכן דעם עירוב פאר גאנץ נו־ יארק אדער גאנץ ברוקלין איז געווען, ווייל די הויפט אפירער דעמאלט אין שנת תש״ך זענען געווען אזעלכע רבנים וועלכע זענען געווען ווייט־ווייט פון די אמת׳ע שיטה קעגן די ציונים. איך וועל דא ארויסרעכענען בלויז 2 פון זיי וועט איר שוין פארשטיין אויף אלע.

איינער איז געווען מנחם מענדל כשר דער יושב ראש. וועלכער האט ארויסגעגעבן דעם ס׳ ״החקופה הגדולה״ וואס איז געשטעלט געווען קעגן דעם

ספרה"ק פון רבה"ק זצוק"ל וואס איז אלעמען באקאנט אין דעם ספר "והאמה עד לעצמו" קענט איר זען די לשונות פון דעם ס' התקיפר וואס איז פול מיט מינות וכפירה.

דער צווייטער מנהל איז געווען מיסטער לעם וועלכער איז דער ראש פון יצחק אלחנן קאלידזש. און דער לעם פון דעם קאלידזש האט ארויסגעגעבן אז תלמיד וועלכער איז היינט צו טאג פון די גרעסטע קעגנער פון צו מאכן אן עירוב, און עטלעכע פון אונזערע היימישע רבנים לאזן זיך פון אים איינרעדן און געבן ארויס א כתב רח"ל, וואס דאס איז קעגן די דברי רבותינו ז"ל.

דער דריטער רב דארט איז געווען פון די מנהלים, וועלכער האט געהאט א סקול געמישט יינגלעך מיט מיידלעך וכו' ממילא פאדשטייט זיך אליין אז ווען רבה"ק זצ"ל ראט געהערט ווער עס זענען די מנהלים פון אט דעם עירוב פאר גאנץ מאנהעטען (אדער אפילו גאנץ ברוקלין וואס טייל אידע ווילן אזוי איינרעדן די מענטשן, ווייל ברוקלין אליין האט מען קיינמאל נישט געוואלט מאכן און א טייל פון ברוקלין אוראי נישט) האט ער בשום אופן נישט געוואלט האבן מיט זיי צו טאן אין דעם ענין פון עירוב וד"ל.

איך בין געווען איבערצייגט אויף זיכער אז רבה"ק זצ"ל האט שטארק געהאלטן פון אן עירוב. נאך פריער פון סאטמאר אויך אין וויליאמסבורג. ווייל זיין זיידע דער בעל יטב לב זצוק"ל האט פיל יארן געארבעט אז אין סיגעט זאל אויפגעשטעלט ווערן אן עירוב. ווי מיר האבן געברענגט די מעשה באריכות אין פריערדיגן נומער פון די תורה וועלט עיי"ש.

בשעת דער גאון ר' דוד קליין ז"ל דאט ארויסגעגעבן זיין ספר "ארזי הלבנון" און ער האט געאסר'ט צו טראגן תכשיטים פאר פרויען אום ש"ק. ווייל עס זענען פאראן גאסן וואס איז א רשות הרבים דאורייתא איז א יונגערמאן געווען ביי רבה"ק זצ"ל. האט ער אים געזאגט אז אין ברוקלין און אפילו אין נוי־יארק איז נישט דא קיין רשות הרבים דאורייתא

אויך איז דעמאלט פארגעקומען אן אסיפה ביי די התאחדות הרבנים און אלע רבנים ארן אויסגאס זענען געווען מיט די זעלבע שיטה אין פסק אז מען מעג טראגן תכשיטין ווייל עס איז נישט דא קיין רשות־הרבים דאורייתא, ביי די דאזיגע אסיפה

זענען געווען די פריערדיגע גדולי הרבנים זצ"ל, צווישן זיי דער שאפראנער רב זצ"ל און הגאון רבי יונתן שטייף זצ"ל א א וו

יעדער איינער זעט דאך קלאר אז די הסכמה אויף וויליאמסבורג פון רבה"ק זצ"ל איז געווען באוואוסט מיט עטלעכע יארן צוריק און קיינער האט קיין ווארט נישט געזאגט דערקעגן. אדרבא מען האט זיך משתתף געווען מיט א הסכמה־בריוו ווענן די וויכטיגקייט פון דער זאך, אזוי ווי אין דער אלטער היים מען קען זען קלאר דעם כתב פון זיין גבאי ייד ימינו הרב ר' יוסף אשכנזי שליט"א וואס ער האט געגעבן די ערשטע $100 אלס אנגאבע צום עירוב מאכן בציוו של רבר"ק זצ"ל. און יעצט טו איך עס באדויערן זייער שטארק פארוואס איך האב עס נישט געמאכט מיט עטלעכע יאר צוריק גלייך. נאר ווענן צייט און געלט איז עס אלעמאל אפגעלייגט געווארן ביז יעצט.

מען דערציילט אז אין דייטשלאנד האט א רב געוואלט מאכן אן עירוב אין א שטאט נאך בעפאר די לעצטע וועלט מלחמה. האבן די אפיצירן פון שטאט נישט געוואלט צולאזן. ווייל זיי זענען געווען די צוקונפטיגע נאציס פארשטייט זיך אז זיי זענען געווען גרויסע רשעים און נישט געוואלט נאכגעבן פאר די אידן.

אויך דערציילט מען אז אין מאנטשעסטער האבן די פרומע אידן דארט געוואלט מאכן אן עירוב. זענען געקומען די מאדערנע אידן און נישט צוגעלאזט. ווייל עס וועט אויסזען ווי זיי וועלן זיך געפינען אין א געטא און זיי האבן אויסגעפידט, ווייל די פרומע זענען דאך פיל ווייניגער דארט.

יעצט קענט איר שוין אליין פארשטיין, מילא אויב די רעפארמער זאלן קומען אונז שטערן פון צו מאכן אן עירוב. אדער די איזרעליטישע רעגירונג זאל נישט צולאזן מאכן אן עירוב אין א שטאט ערגעץ אין ארץ ישראל. וואלט מען דאך מרעיש עולמות געווען. וואס הייסט דאס, וואוינען מיר דען אין רוסלאנד וואס מען שטערט אונז די רעליגיע. און מען וואלט אנגעווענדעט אלע מיטלען, אז מען זאל עס מאכן.

אבער אז עס זאלן זיך געפינען אידישע מענטשן דערצו נאך רבנים וועלכע זאלן נישט צולייגן א האנט צו אזא גרויסע און הייליגע מצוה וואס מען קען

נישט מקיים זיין יעדן טאג און נישט יעדע וואך, דאס איז באמת נישט צו פארשטיין ווי אמת זענען די הייליגע ווערטער פון ראי"ש ז"ל אז ער האט איינעם ארויינגעלייגט אין חרם ווייל ער האט געאסר'ט צו מאכן אן עירוב בצורת הפתח. און וואס דער הייליגער חשב"ץ ברענגט אז. דער דרך פון א ת"ח איז צו מאכן אן עירוב און דער וואס האלט נישט אזוי איז א הדיוט גמור אדער מינות איז אין אים פאראנען. עס איז א גרויסער זכות דאס צו מאכן עיי"ש

דער אבני נזר ברענגט אז דער וואס ראלט זיך צוריק פון צו מאכן אן עירוב איז א מחטיא את הרבים (אזוי ווי ירבעם בן נבט) און ער איז אנגעברייט אפצוגעבן דערויף דין וחשבון. אזוי זאגט איך דער חידושי הרי"ם אז עירובין איז א גרויסער תיקון איבערהויפט דער כ' חתם סופר זאגט אז יעדע קהילה אין אלע שטעט דארפן האבן אן עירוב. ער האט נישט געמאכט קיין חילוק א קליינע שטאט אדער א גרויסע. פרעסבורג איז אויך געווען א גרויסע שטאט און אדעסא. אייך קראקא, ווארשא, פאריז, וויען, לאנדאן, אמסטערדאם, אנטווערפן א א וו. פונדעסטוועגן איז איבעראל געווען אן עירוב. און אין ירושלים עיה"ק אדער בני ברק, זענען אלעמאל דא אזעלכע צדיקים וגאונים ווי ביי אונז אין אמעריקע. פונדעסטוועגן רעדט דארט קיינער נישט אויפן עירוב פון שטאט און יעדער טראגט. יעדער שפאצירט מיט די קינדער אפילו אין די קליינע מאה שערים געסלעך.

דאס וואס עס קען ארויסקומען א מכשול איז נאר א מעשה בעל דבר וואס וויל נישט צולאזן אזא גרויסע זאך ביי אונז.

דא וויל איך אייך זאגן פאר עטלעכע פון אונזערע היימישע רבנים, אויב זיי קוקן יא אזוי שטארק אויף די רייד פון רבה"ק זצ"ל און זיי שרייבן אז רבר"ק זצ"ל איז געווען קעגן צו מאכן אן עירוב אויף גאנץ נוי־יארק וכדומה, פארוואס קוקן זיי נישט אויף ערנסטע גרייסע דיבורים ומאמרים פון רבה"ק זצ"ל וואס ער האט געאסר'ט צו רעדן דעם טמא'נעם שפראך פון עברית און ארויסגעגעבן א גאנצן חיבור דערוועגן פונדעסטוועגן זעט מען זיי אלע רעדן און היטן נישט דעם איסור. דער רבי זצ"ל האט שטרענג געווארנט פרויען נישט צו גיין אין ליכטיגע שטרימפ אדער שייטלען, דאס איז ביי זיי

מותר לכ'. פארוואס שרייבן זיי נישט בריוון און ווארענען זייערע בעל בתים אפצוהיטן די רייד פון רבה"ק זצ"ל אין נאך און נאך ענינים.

אויב עס איז דא אן עירוב און רבנים זענען אז עס איז געמאכט געווארן כשר, איז נישט נאר אז מען מעג טראגן דארט ש"ק נאר עס איז א חוב צו טראגן, כדי צו ווייזן אז מען איז מודה אין אן עירוב, און די דברי חז"ל זענען הייליג, אזוי ווי עס האט געטאן דער האר"י ז"ל אין שטאט צפת וואס נאכן מאכן דעם עירוב האט ער געטראגן ש"ק, כדי יעדער זאל זען און נאכטאן. און אזוי האט אויך געטאן דער בעל קרן לדוד זצ"ל אין סאטמאר אין נאך פיל אנדערע צדיקים זי"ע.

ממילא אויב דא אין וויליאמסבורג וועט אי"ה פארטיג ווערן דער עירוב זאל קיין איין רב און אוראי נישט קיין בעל בית מעורר זיין אויף דעם. ווייל עס איז געמאכט געווארן מיט בלוט און מיט פיל כח און צייט און מיט זייער פיל געבארגטע געלטער. וואס ביז צום מאכן דעם עירוב האט עס שוין אפגעקאסט קרוב צו צען טויזנט דאלער ביז יעצט. געווען עטלעכע מאל ביי קאן עדיסאן און ערלעדיגט מיטן הויפט פון קאמפאני. געווען עטלעכע מאל ביי די הויפט פון די פאליצי ביז איך האב באקומען דערויף דעם ערלויבעניש געווען עטלעכע מאל ביים קווינסער מעיארס אפיס און ביים ברוקלינער מעיארס אפיס, ממש 25־מאל ביז איך האב ארויסבאקומען דעם ערלויבעניש. געווען פיל מאל ביי די בילדינג דעפארטמענט צו באקומען די ערלויבעניש. געווען פיל מאל אין לאנג־איילאנד ביי די קאמפאני ביז עס איז ערלעדיגט געווארן דער קאנטראקט. געווען פיל מאל ביי אלע קאמפאניס וועגן די באשטעלונגען און אפנעמען די אלע צוגעהערן צום עירוב. געווען פיל מאל ביי די פארזיכערונג־קאמפאניס צו מאכן א מיליאן דאלער אינשורענס פאר די ארבייטערס במשך די צייט פון זייער ארבעט אויף דערנאך. ארומגעפארן מיט רבנים עטלעכע מאל, כדי צו זען גענוי ווי אזוי אלעס זאל געמאכט ווערן על צד היותר טוב. געווען אליין ביי פיל רבנים גאו"צ שליט"א און געבעטן די הסכמה צום עירוב. נעדרוקט ווענן עירוב אין המאור און דער איד אויך אין די תורה וועלט. אחוץ די פילע צייט פון

הונדערטער שטונדן. האט אלעס געקאסט גרויסע געלטער פון טויזנטער דאלארן און איך האב נאך אויף דעם צוועק פון קיינעם נישט געבעטן און קיינעם נישט גענומען (אחוץ פון רבה"ק זצ"ל) ווייל איך האב נישט געוואלט ארויסקומען עפנטלעך דערוועגן. נאר ווען עס וועט שוין זיין איינגאנצן פארטיג.

אבער כהנ"ל וואס מען האט אריינגעשטעלט מיינע בריוון אין די אנדערע צייטונגען בלי רשותי אויף האלב באראָ־פארק אויף וועלכן איך האב בשום אופן נישט מסכים געווען. און עס זענען געווען פיל רבנים וועלכע זענען געווען קעגן אזא מין עירוב אין באראָ־פארק מכמה טעמים. דערפאר מוז איך ארויסקומען מיט אן עפנטלעכע ערקלערונג וועגן דעם עירוב אין וויליאמסבורג און איך האף אז יעדער איינער וועט זיין דערפון צופרידן און קיינער וועט נישט זיין קעגן. ווייל איך טו דא דעם רצון פון רבה"ק זצ"ל וואס ער האט מיר געהייסן צו מאכן דעם עירוב, ווייל אויב ער וואלט חלילה עפעס א ווארט געזאגט דערקעגן. פארשטייט יעדער איינער אז איך וואלט דעמאלט נישט גענומען קיין שריט דערצו און נעמען כתבים פון רבנים שליט"א און אנדערע צוגעהערן צום עירוב.

און אזוי ווי איך האב שוין געשריבן אין די תורה וועלט אז איך בין שוין עטלעכע מאל געווען ביי כ"ק אדמו"ר הגה"ק מסאטמאר שליט"א אין די לעצטע פאר וואכן, איך האב אים געוויזן די מכתבים מיט די מאפע און מיט אים גערעדט באריכות וועגן עירוב אין וויליאמסבורג און ער האט מיר געוואונטשן הצלחה.

אויף דעם האלבן באראָ־פארקער עירוב וואס איז געמאכט געווארן נישט מיט די הסכמה פון די רבנים וועלכע זענען מיטגלידער פון די התאחדות הרבנים אין די ארבעט דערצו איז אויך נישט געמאכט געווארן אזוי ווי אין וויליאמסבורג. נאר בלויז געדעכנט די בריקן פון די כאנען וכדומה. ממילא האט כ"ק אדמו"ר מסאטמאר שליט"א מיט נאך רבנים פון די התאחה"ר נישט געגעבן קיין הסכמה אויף דעם.

אבער דא אין וויליאמסבורג איז עס פון אנהייב ביז סוף געמאכט געווארן נאר דורך רבנים גאונים וצדיקים שליט"א וועלכע

וואוינען אין וויליאמסבורג. ממילא איז אויף דעם נישט דא קיין שום חשש פון רשה"ר ווייל דא האנדלט זיך פון קלענערע גאסן, נישט ווי אוישן פארקוועי אדער 5־טע עוו. אין מאנהעטן. און וויליאמסבורג אליין קען גערעכנט ווערן ווי בלויז א שטעטעלע אין דער אלטער היים. האט ב"ק ארמו"ר מסאטמאר שליט"א געזאגט אז מען קען זיך סומך זיין אויף די רבנים גאו"צ שליט"א איבערהויפט אויף ב"ק ארמו"ר מפאפא שליט"א. ממילא זענען שוין אלע רבנים פון די התאחה"ר מיט די שיטה כשיטת החת"ס וד"ת וייט"ל וכו' ושאר גאוני וצדיקי יסו"ע זצוקללה"ה.

די כשרות פון עירוב איז מיט די השגחה פון 6 וויליאמסבורגער רבנים און יעדער רב וואס איז א מיטגליד אין התאחה"ר קען קומען צו מיר און איך וועל מיט איס ארומפארן ווייזן גענוי דעם עירוב וואס איז אויסגעהאלטן לפי ההלכה ושיטת הגאונים ז"ל.

ווי איך האב שוין געשריבן אין די תורה וועלט אז דער גאנצער עירוב איז מיר געקומען אויפן געדאנק מיט 13 יאר צוריק נאך דעם גרויסן פייער אין מיין ביהמ"ד און די גרויסע נסים זענען דארט געשען מיט אונז. האב איך דעמאלט מקבל געווען אויף מיר בלינ"ד צו מאכן א תיקון לצורך הרבים, אז אידישע קינדער זאלן נישט מחלל שבת זיין מיטן ארויסטראגן. און אפילו ביי די פרומע אידן טרעפט זיך אויך פיל מאל וואס מען איז עובר אויף הוצאה. אווי ווי איך האב עס געשריבן אין די תורה וועלט צווישן די פונקטן פארוואס עירוב איז אזוי וויכטיג.

13 דאס איז שלש עשרה וואס איז מרומז אויף רחמים און דער באשעפער האט אויף אונז רחמנות געהאט. האט דער תיקון דערויף נישט געקענט קומען בעפאר די 13 יאר זענען ארורך, אזוי ווי עס ווערט גערעכנט ע"פ קבלה פון האריז"ל. אז תיקון עירובין איז אן ענין פון חסד וואס מען איז דערמיט ממתיק דעם דין אויף רחמים ותסדים. דערפאר וויל איך מיט דעם אפדאנקען פארן באשעפער פאר ויינע רחמים וחסדים וואס ער האט געטאן מיט אונז אין דעם טאג פון שבת שירה אין שנת חשב"ת און יעצט שבת שירה איז פונקט 13 יאר דערנאך וואס די זאך איז בעזהי"ת רעאליזירט געווארן פאר א פאקט.

יעצט בעט איך אויף ווייטער דעם באשעפער אז ער זאל מיר העלפן צו פארגרינגערן דעם גרויסן עול וואס איך האב אויף מיר גענומען און קענען ווייטער אנגיין מיט חיזוק הדת לטובת אחינו בני ישראל. ווייל אחוץ די אפהאלט פון חילול שבת וואס וועט אכגעטאן ווערן פון טויזנטער אידן וועט עס אויך זיין א געוואלטיגע טובה פאר די בערך פינף טויזנט אידישע משפחות וועלכע געפינען זיך אין וויליאמסבורג.

חרדי׳שע אידן!

לאזט אייך נישט נאר שטארקט אייך און העלפט צו אז דער עירוב קודם אין וויליאמסבורג זאל נגמר ווערן לטובת כל ישראל במהרה. דורך אפהיטן ש"ק וועלן מיר גיך זוכה זיין אויסגעלייזט צו ווערן פון דעם ביטערן גלות און צו הערן דעם שופר של משיח בב"א.

הרב חיים הלברשטאם

נכר הגה"ק בעל דברי חיים מצאנז זצוק"ל

החונה פה בברוקלין יצ"ו

יום א׳ לסדר "ואשר הוא עושה ה׳ מצליח" שנת "הכח בלימוד התורה" לפ"ק.

כבוד הרב הגאון, עוסק בצרכי צבור באמונה, גודר גדר ועומד בפרץ, הלוחם כעז וכרמה למען קדושת עם ישראל, וכו׳ מוה"ר אשר אנשיל קרויס שליט"א, רב דקהל עדת ראצפערט יע"א.

"**יערב** עליו שיחי" כהדרת הכבוד וביקרא דאורייתא, כאשר שמעתי "קול קורא במדבר פנו דרך ה׳ ישירו **בערבה** מסלה לאלקינו" (ישעי׳ מ׳) כי ברצונו להחזיר עטרה ליושנה, ומשתדל לתיקון עירובין בשכונות "בארא פארק ובוויליאמסבורג" פה עיר ברוקלין, ניו יארק, ע"י עשיית צורת הפתח לכל הרחובות; בכדי להציל רבים מאחב"י ממכשולי חילול ש"ק באיסור הוצאה ר"ל. ועל זה המלצתי מאמר הכתוב (שופטים י"ט): "רפה היום לערוב"!

לפענ"ד, אין אני הוא שצריך לבוא בכתובים, ומה מני יהלוך בעניני הכלל. כי ח"ל לא אלמן ישראל, וגדולי הדור שיחיו העומדים על הפקודים המה יגדירו גדר ויעמדו בפרץ, וכפרט מי אני להורות הלכה את הדרך אשר ילכו בה בדבר המור כזה אשר כבר שקלו וטרו בו גאוני הדורות, ומהוך פלפולים בש"ס ופוסקים (הלא המה כתובים בספרי שו"ת למאות), הללו אוסרים והללו מתירים. עד שדרשו חז"ל (עירובין צ"ג): הלכה כדברי המיקל בעירובין.

אך, מטעם הכתוב (תהלים קי"ט) "חבר אני לכל אשר יראוך", אמרתי "שימה נא **ערבני** עמך" (איוב י"ז), ובאתי בזה לזרזו במצוה גדולה זו, לחזקו ולאמצו שבל אשר יעשה ה׳ יצליח בידו, באשר ק"ל בשו"ע (או"ח סי׳ שס"ו סע"יח, וס׳ שצ"ה סע"א) שמצוה לחזור אחר עירובי חצירות, ואמרו בגמ׳ (שבת י"ד) כשעה שתיקן שלמה עירובין ונט"י יצתה ב"ק ואמרה בני אם חכם לבך ישמח לבי גם אני וגו׳ ופרש"י ז"ל: אם חכם לבך לעשות גדר לאיסור הוצאת שבת ישמח לבי גם אני שתתקיים מצות שבת וכו׳.

"תאוה נהי׳ **תערב** לנפש" (משלי י"ג) אמר הכתוב, וככר באו צדיקי עולם, אדירי התורה, ושדי ההוראה בדורות שלפנינו ותקנו עירובין בכל מקומות מושבותיהם, ואף בערים הגדולים, ולא פחדו מהמערערים; אותם שאומרים "לבלתי היות שם ערב". אך, כדברי זקיני רשכבה"ג ציס"ע מרן הדברי חיים זצוללה"ה זי"ע: "כבר אזני משמוע רצר לי מאוד כשמעי דברי ריבות אשר בתוך יראי השם אולם מי אנכי להוכיח ענווי ארץ צדיקים וכו׳" אולם, במכתב שני צוות ב"ק זקיני, וכתב נגד "המתחדשים" ...פורשי רשת מצודה על דתוה"ק וכו׳ שכתבו בכל כתבי העתים, ובכל מדינה ומדינה נתנו קולם, להדוף דתוה"ק תורה שבע"פ, ונתנו דופי בעבדי ה׳ המאמינים בתורת ה׳" ובמכתב שלישי הוסיף: "והמעיין בספרים הקדושים ימצא דרך ישכון אור לבא אל הקודש פנימה וכל ערום יעשה בדעת והבא לטהר מסעיין אותו והשי"ת יורנו וידריכנו לבא אל דרך האמיתי לעבוד ה׳ באמת ובתמים ולפתוח לנו שערי אורה מצפוני תורה וירים קרן ישראל במהרה.

ידוע ומפורסם דברי הרא"ש ז"ל (כלל כ"א וכ"ב) וז"ל כא"ד: "כבר כתבתי לך על ענין העירוב שנהגו בכל גליות ישראל להתיר מבואותיהם המפולשים בין הגוים כצה"פ... שתתקן המבואות בצו"ה... ואם לא תתקן... אני מנדה אותך. ואם היית בימי הסנהדרין היו ממיתין אותך, כי אתה בא לעקור לימוד שסידר לנו ר׳ אשי, לחלוק על כל הגדולים שהיו עד היום הזה... אל תטוש תורת משה רבינו... כי דבר זה צריך חיזוק, שלא יבוא כל שוטה חסר דעת לבטל תורת משה רבינו ע"ה. ואם יעמוד במרדו.. ידונו אותו למות כדין זקן ממרא, כי אנו חייבים למסור נפשותינו על תורת האלקים ולבער עושה הרעה מקרבנו וכו׳".

"קולך **ערב** ומראיך נאה" כי "כל הזריז בתיקון עירובין הרי זה משובח" אמר הרב החשב"ץ (ח"ב סי׳ ל"ו) במתק לשונו, "ומי שלבו נוקפו בזה, הדיוטות גמורה היא או מינות נזרקה בו וכו׳." אין המקום כאן להאריך ולעשות ציונים לתורה בשו"ת שכתבו להתיר העירובין (ה"ה, לדוגמא, זקיני החכם צבי (סי׳ ה׳), זקיני היעב"ץ (שאילת יעב"ץ ז׳), ועיין בספר תיקון העירובין, שו"ת תירוש ויצהר, שו"ת חלקת יעקב (ח"א קצ"א), שו"ת מנחת יצחק (ח"א סי׳ נ"ט), שו"ת חת"ם סופר (או"ח צ"ט) ועוד כהנה וכהנה. וראה זה מצאתי בשו"ת זקיני בדברי חיים (ליקוטים והשמטות ח"ב סי׳ ג׳) אודות שאלתו לאשר בזה"ז רשות נתונה לכ"א לעבור בכל עיר בלי מוחה אם מהני עירוב ע"י צה"פ כי הוי כרה"ר שס׳ רבוא בוקעין בה?... הנני לשאול מה הרעש הזה שמצא בספרי חירושי הר"ן וכו׳ כל הפוסקים ראשונים ואחרונים וכו׳ מביאים להתיר וכו׳. מר שנראה בעיניו כי חופשה ניתן היום לכל איש לעשות בכל עיר ברצונו כי אינו כן גם היום וכו׳ ושום איש אינו יכול לעשות דבר קטן או גדול בלתי רשות והורמנא משר ומושל העיר." עיי"ש. ואף, אי לאו כפירוש איתמר, מכללא איתמר שאין לאסור בעתים הללו מטעם מצב הדור ר"ל, כי הלא בתשובה שלפני זה כתב רבינו הד"ח בנידון אחר, וז"ל: "הגם שיש הרבה צדדים להתיר... כפרט בדור פרוץ בזה ה׳ ירחם ויגדור פרצות עמו לכן לא נוכל להתיר בעתים הללו ור"ל." עכ"ל; והואיל ובנידן דידן **לא** חשש ליה, מובן שאין לחשוש בזה כלל.

ובן כבר הסכימו לתיקון העירוב ריב בנין ומנין רבותינו שבדורינו, ה"ה הרהגה"צ מהר"י גרינוואלד אב"ד פאפא, הגרש"א זעלטענרייך אב"ד שטשאקאווא, והגר"מ קליין אבד"ק אונגוואר שליט"א ועוד, וכן הורה זה **מכבר** מו"ר הרה"ג שר התורה ועמוד ההוראה וכו׳ הגר"מ פיינשטיין שליט"א בנידון שכונת "בארא פארק", וככר כתב מרן דו"ז הגה"ק מאוה"ג בעל דברי יחזקאל משינאווא זצ"ל: כל זמן שלא יתבטלו המהרסים, לא יתבטלו הגודרים!

והואיל שתיקון עירובין צריך חכמה יתירה מאד, יהא זהיר לתקנו אך ורק בקשר של קיימא וכעצת גדולי הרבנים יראו"מ והפוסקים (המובהקים לכך), והם יראו את "הדרך **אשר** ילכו בה" ואז יורו את המעשה אשר יעשון זו דבר ה׳, ועל פיהם יצאו ועל פיהם יבואו, כאשר נהוג ע"י אבותינו עד שלמה המלך ע"ה.

ברור לי, שכאשר יתפרסם הענין לפני הרבנים המובהקים שבגלילותנו ע"י בתה"ר, בטוח אני שיהי׳ לתועלת המקווה וזכות הרבים יהא תלוי בו, כי כל ענין העירובין היא "דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום" ויש טעם לתיקון הערוב לעשות שלום בין השכנים ולהשכין אהבה ורעות ביניהם (ירושלמי ערובין פ"ו), ומה גם עוד אצל ח"ת ויר"ש שעליהם נאמר "ואת והב בסופה".

ואסיים בדברי זקיני הד"ת להגה"ק מו"ה שמעון סופר אב"ד קראקא זצ"ל (שבדרך אגב, הי׳ שם עירוב): "אך חכם יכלכל דבריו במשפט ואיש אשר רוח בו יכול להלוך נגד רוח בני אדם משונים, ותכלית הדבר ליראה את ה׳ ולעבדו ולנהות בית ישראל אחריו, וזכות אבותיו יעמוד לו שיהי׳ הכל על מבונו ויתקרב עת גאולתנו." **וערבה** לה׳ מנחת יהודה וירושלים בבגצבב"א.

הכותב בלב נשבר ונדכה ומצפה ומיחל ומקוה כי מי שאמר לעולמו די יאמר לצרותני ברוחניות וגשמיות די, ונזכה בקרוב במאוד במהרה לראות במלכות שמים ולגאולת עולם ויאמרו בגוים ה׳ מלך. ויה"ר שימלא ה׳ משאלות לבו לטובה, ובמיוחד להצלחה רבה בעבודתו ובכל המצטרך בגשמיות וברוחניות גם יחד.

המצפה לרחמי שמים וחסדו כי לא יטוש ה׳ עמו אכי"ר

הק׳ חיים הלברשטאם

מודעה פאר אלע וויליאמסבורגער אידן: און א גרויסן מזל טוב

בס"ד

עש"ק פרשת בשלח

ערב שבת שירה

אז ישיר משה ובני ישראל

איך בין מודיע אלע איינוואוינערס פון וויליאמסבורג, או נאך פיל שווערע ארבעט פון לאנגע יארן איז ב"ה אריפגעשטעלט געווארן אן **עירוב** ארום גאנץ וויליאמסבורג וואו די אידן וואוינען. דאס הייסט, פון קענט עוו. ביז אנהייב פון בראדוועי און פון ליגטש סטריט ביז סאוט 6 סטריט לויט די דאזיגע צייכענונג:

די כשרות פון עירוב איז איבערגעקוקט געווארן עטלעכע מאל פון 6 רבנים גדולי התורה שליט"א און עס איז געמאכט געווארן על צד היותר טוב בתכלית הכשרות.

וויליאמסבורגער רבנים שליט"א וועלכע זענען מיטגלידער פון די התאחדות הרבנים קענען זיך ווענדן צו מיר און איך וועל פארן מיט ווי ווייזן דעם גאנצן עירוב. איר דארפט וויסן אז אונזער עירוב האט גארנישט צו טאן מיטן בארא-פארקער עירוב וואס **דארט האט מען גארנישט געארבעט דערצו** נאר געוואלט כלומר מצרף זיין די באן שטאנגען (טרעין עלעוועיטער) נישט מער. אויך איז עס נאר **פאר א געוויסע טייל פון בארא-פארק** דאס הייסט א האלבער עירוב. אויך איז עס נישט מיט די **הסכמות פון די רבנים וועלכע זענען פון די התאחדות הרבנים**, ממילא איז עס נישט געטאן געווארן ווי ביי אונז אין וויליאמסבורג. אזוי ווי איך האב עס אויסדריקלעך געשריבן אין "די תורה וועלט" אז די רבנים גאו"צ שליט"א האבן נישט געגעבן זייער כתב און הסכמה אויף דעם אויפן עירוב וואס מען האט געוואלט מאכן יעצט אין בארא-פארק. און די בריוו'ן פון די רבנים שליט"א וועלן געניצט געווארן אויף יענעם סארט עירוב כלי רשותי ובלי הסכמתי ובלי ידיעתי.

אבער אויף וויליאמסבורג האבן די רבנים שליט"א יא געגעבן זייער הסכמה און כתב. ווייל עס איז פאר גאנץ וויליאמסבורג א געהעריגער עירוב און מיט די הסכמות פון רבנים גאו"צ שליט"א ממנהלי התאחדות הרבנים.

און בעיקר וואס עס איז געמאכט געווארן לויט זייערע אנווייזונגען וואס האט געקאסט זייער פיל צייט זייער פיל פלאג און זייער פיל געלט אין די שווערע טויזנטער דאלארן. וואס אין בארא פארק איז דאס אלעס גישט געווען נאר געוואלט נעמען א פארטיגע זאך כהנ"ל וואס דאס איז נישט געווען אויסגעהאלטן מכמה דעות.

פון דעם יעצטיגן ש"ק פרשת בשלח (שבת שירה) אין ווייטער וועט מען שוין קענען טראגן אין גאס אזוי ווי אין ירושלים עיה"ק און אזוי ווי אין די אמאליגע שטעט אין דער אלטער היים

דורך דעם עירוב וועלן טויזנטער אידן זיין אפגעהיטן פון חילול ש"ק במזיד ארער בשוגג מיט פארשידענע הוצאות אזוי ווי זיי זענען אויסגערעכנט אין "די תורה וועלט".

אלע מקורות וועגן כשרות פון עירוב קענט איר זען אין "די תורה וועלט" אזוי איז עס להלכה ולמעשה נפסק געווארן מבעל השלחן ערוך ומגאוני הקדמונים ז"ל וגם מגאו"צ זמננו שליט"א.

איך וועל דא אויסרעכענען די רבנים גאו"ק וועלכע האבן געהייסן מיר מאכן אן עירוב און האבן געגעבן אויף דעם זייער הסכמה בפה קדשם ואמירתן בכתיבתן.

דער ערשטער פון אלע איז געווען רבינו הגאון הקדוש רכשכבה"ג מרן ארמו"ר מהר"י ט"ב מסאטמאר זצוק"ל זיינע הייליגע ווערטער זענען געווען געדרוקט מיט אפאר יאר צוריק אין "דער איד", "די תורה וועלט", "המאור", ביי א שבת שירה דרשה האב איך עס געזאגט דעם עולם אין שנת תשל"ו און תשל"ז. עס איז אויך געמאלדן אין א תשובה וועגן עירוב פון מיין ברודער אודווארער רב הגה"צ שליט"א. און פיל מענטשן וויסן עס פון רעמאלט וועלכע זענען דארט געווען בשעת מעשה. ואחרון אחרון וואס איך האב אויך א כתב רעדוועגן פון זיין גבאי ויד ימינו ה"ה הרב החסיד ר' יוסף אשכנזי שליט"א וואס רבה"ק זצ"ל האט געהייסן געבן אן אנגאבע אויף אנצוהייבן מאכן דעם עירוב אין וויליאמסבורג.

אויף גאנץ נו יארק און גאנץ ברוקלין האט רבה"ק זצ"ל נישט מסכים געווען מכמה טעמים אזוי ווי זיי זענען געדרוקט אין דעם יעצטיגן נומער פון די תורה וועלט און אזוי זאגן אויך עדות בכתב עטלעכע רבנים גאו"צ שליט"א. אבער אויף וויליאמסבורג אליין האט ער אויסדריקלעך געזאגט אז יא. און ער האט מיט א צייט שפעטער געפרעגט אייב עס איז שוין פארטיג.

דער צווייטער וועלכער האט געגעבן זיין הסכמה און ברכה צום וויליאמסבורגער עירוב איז להבחל"ח כ"ק רבינו הגה"ק ארמו"ר מהר"ם ט"ב מרן מסאטמאר שליט"א הנשיא של התאחרה"ר ומכיד"צ של העדה החרדית בירושלים עיה"ק, וואס איך בין געווען ביי אים 2 מאל די לעצטע וואכן. ער האט געזען אלע בריוו'ן פון די גאו"צ שליט"א אויך די מאפע וכו'. האט ער געזאגט אז עס איז דא אויף וועם זיך סומך צו זיין איבערהויפט אויף כ"ק ארמו"ר מפאפא שליט"א. מער בפרטות רעדוועגן זע די תורה וועלט.

דער דריטער וואס האט געוואונשן הצלחה און געגעבן א ברכה פאר אן עירוב אין וויליאמסבורג איז כ"ק הרב הצריק המפורסם מרן ארמו"ר רבי א"ז פארטוגאל מסקולעני שליט"א. בעפאר ער איז אפגעפארן קיין פלארידא

דער פערטער וועלכער האט זייער געהאלטן פון דעם וויליאמסבורגער עירוב און געגעבן זיין ברכה דערצו איז הגה"צ פאה"ד סוע"ה בקש"ח מוה"ר משה ארי' פריינד שליט"א ד"מ דישיבת יטב לב וראב"ד דירושלים עיה"ק.

דער פינפטער איז כ"ק הגה"צ המפורסם מרן רבי אברהם יצחק קאהן שליט"א האדמו"ר של תולדות אהרן בירושלים עיה"ק. יעצט בעפאר זיין צוריקפארן האט ער מיר געזאגט אז עס איז זייער וויכטיג צו מאכן אן עירוב אין וויליאמסבורג.

דער זעקסטער וועלכער האט מיר געגעבן זיין ברכה און געוואונטשן הצלחה צום עירוב איז כ"ק אדמו"ר הצדיק רבי משולם פייש מרן מטאהש שליט"א החונה בקענערע יע"א.

נאך פיל אנדערע רבנים אין א"י און אין חו"ל וועלכע האבן שטארק געהאלטן צו מאכן אן עירוב אין וויליאמסבורג זיי אלע האבן עס געזאגט בפה קדשם ואמירתן בכתיבתן.

מכתבים מגאוני וצדיקי דורנו שליט"א בענין תיקון העירובין בוויליאמסבורג יע"א

הרהגה"ק כ"ק אדמו"ר מרן מהר"י גוו"ד שליט"א
אבדק"ק "קהלת יעקב" ור"מ דישיבה הקדושה פאפא, סגן נשיא של התאחדות הרבנים, מגדולי הפוסקים שבדורנו

הרהגה"צ המפורסם מוהר"ר נפתלי הירצקא העניג שליט"א
אבדק"ק שארמאש יושב ראש של התאחדות הרבנים

הרהגה"צ מוהר"ר שמואל אברהם זעלטענרייך שליט"א
אבדק"ק שטשאקאווא, יושב ראש לבתי דינים של התאחדות הרבנים בעמח"ס קובץ הפוסקים על חו"מ

הרהגה"צ מוהר"ר יהושע כ"ץ שליט"א
אבדק"ק סאמבאטהעלי חבר ועד ההנהלה של חיזוק הדת של התאחדות הרבנים

הרהגה"צ מוהר"ר שלום קרויז שליט"א
אבדק"ק אודווארי, יושב ראש בבית הוראה של התאחדות הרבנים, מגדולי הפוסקים שבדורנו מחב"ס שו"ת דברי שלום על ד' חלקי ש"ע ה' חלקים וש"ס

הרהגה"צ מוהר"ר מנשה קליין שליט"א
אבדק"ק אונגוואר, בעמח"ס משנה הלכות ט' חלקים, ועוד

הרהגה"צ מוהר"ר אברהם מאיר איזראעל שליט"א
אבדק"ק הוניאד בעמח"ס ילקוט המאירי על כל הש"ס, ועוד

הרהגה"צ מוהר"ר מנחם מנדל רובין שליט"א
אבדק"ק מוזשאי יע"א, מגדולי הרבנים ובנש"ק בעמח"ס שו"ת חבצלת השרון ועוד

הרהגה"צ מוהר"ר אהרן ווייעדער שליט"א אבדק"ק לינץ יע"א
מגדולי הפוסקים, דומ"צ דקהל קלויזענבורג יע"א

הרהגה"צ מוהר"ר פישל הערשקאוויטש שליט"א
אבדק"ק האליין יע"א מגדולי הפוסקים

הרב החסיד מוהר"ר יוסף אשכנזי שליט"א
משב"ק אצל כ"ק אדמו"ר הגה"ק מסאטמאר זצוק"ל כעת חונה בקרית יואל יצ"ו

הרב חיים הלברשטאם
נכד הגה"ק בעל דברי חיים מצאנז זצוק"ל החונה פה בברוקלין יצ"ו

עס זענען פארבליבן נאך בריוו'ן אבער דאס אי"ה ביי אן אנדער געלעגנהייט.

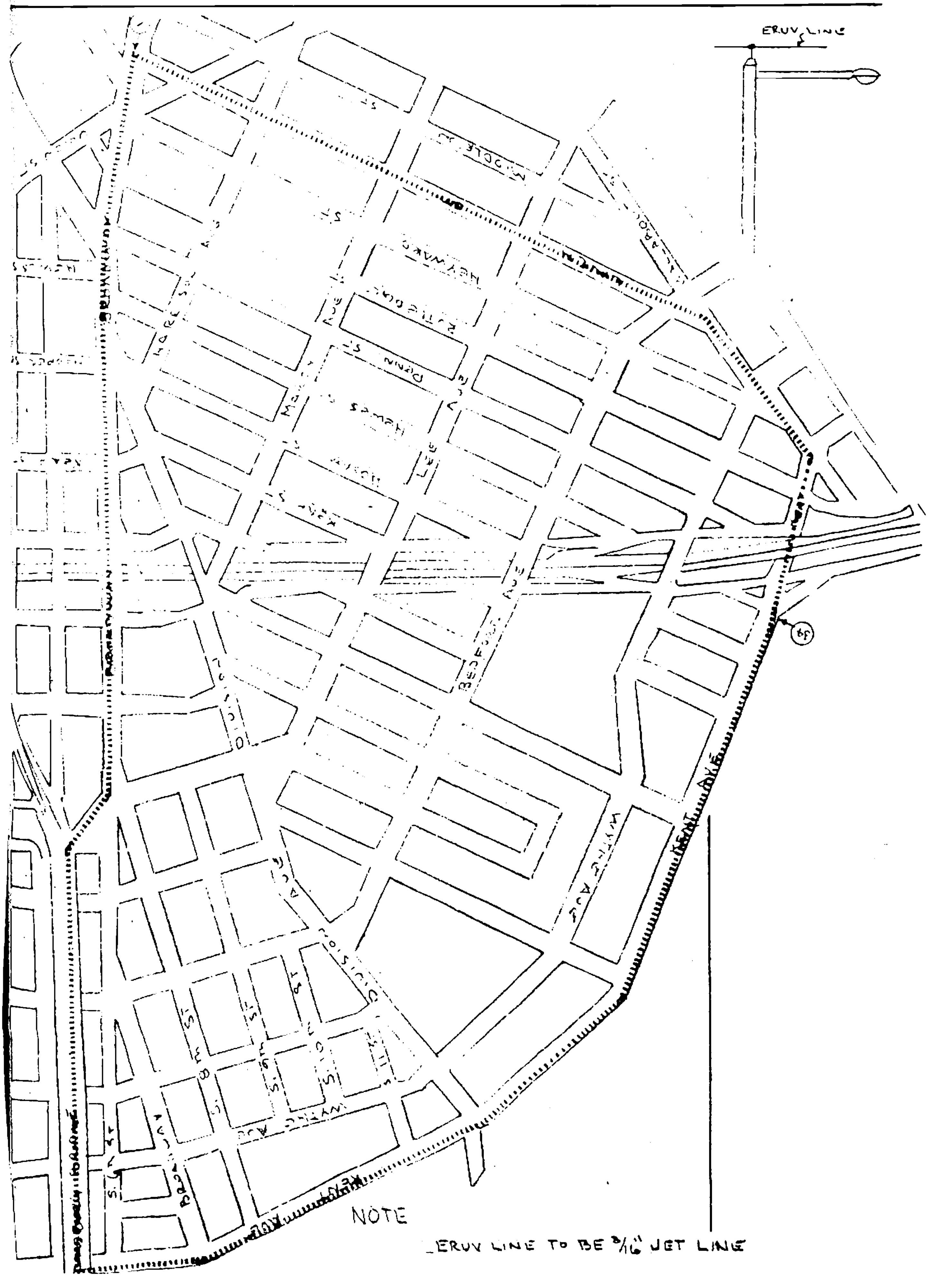
ERUV LINE
HEYWARD
RUTLEDGE
PENN ST
BEDFORD AVE
LEE AVE
WYTHE AVE
KENT AVE
BROADWAY
NOTE
ERUV LINE TO BE 3/16" JET LINE

יוסף גרינוואלד
רב דקהל "קהלת יעקב" פאפא

ב"ה

שלום וברכה לכבוד ידידי ותלמידו הרב הגדול בתורה ובחסידות במעלות ומדות טובות ונחמדות נפלא מוה"ר אשר אנשיל קרויז שליט"א הרב דקהל ראפאפארט שליט"א

על דבר אשר בקשת הסכמתי שהנך עוסק להשתדל בתיקון עירובין [illegible] ידעתי [illegible] הרחובות שבוויליאמסבורג להציל רבים מאיסור [illegible] [illegible] כבר העירו [illegible] החת"ס בתשו' [illegible] גודל החיוב להשתדל [illegible] ובפרט [illegible] [illegible] הרבנים הגדולים [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

יוסף גרינוואלד

הרב שמואל אברהם זעלטענרייך
אבדק"ק שטשאקאווא
ברוקלין יצ"ו

ב"ה, יום ד' לפ' נח תשל"ג.

הנה כבוד ש"ב הרה"ג מפאר היחס מופלא ואיש המעשה מוהר"ר **אשר אנשיל קרויז** שליט"א הרב דקהל **ראצפערט** בוויליאמסבורג עוסק כעת בדבר גדול להשתדל בתיקון עירובין בשכונתינו ובהרבה שכונות בברוקלין אשר דרים שם אחב"י היראים החרדים הי"ו. ואמינא לפעלא טבא יישר חילי.

כמו שהאריך בשו"ת תשב"ץ ח"ב סי' ל"ו וכתב שם במתק לשונו דזכות גדולה היא לתקן וכו' וכמבואר בזה כאורך בשו"ת חתם סופר או"ח סי' צ"ט. וממילא כל קהלה ויחיד צריכין לעמוד לו לסיוע לכלכל גודל ההוצאות בזה. אך תיקוני עירובין למעשה יהיו נעשים ע"י גדולי הרבנים שליט"א בכל שכונה ושכונה והסכמתם כדי שיהיו נעשין כהלכה בלי חשש.

והשי"ת יהי' בסעדו להצליח ויהי' זכות הרבים בו ולכל המסייעים לדבר מצוה רבים כזו.

הכו"ח למען המצוה ועוסקי. **שמואל אברהם זעלטענרייך**

יוסף אשכנזי
משב"ק אצל כ"ק אדמו"ר
הגה"ק מסאטמאר זצלה"ה
קרית יואל שבמאנרא יצ"ו

ב"ה.

הנה הרב המאוה"ג וכו' מוה"ר אשר אנשיל קרויז שליט"א הרב מראצפערט יצ"ו עוסק בהשתדלות תיקון עירובין ברחובות שבוויליאמסבורג ובידו חבריך מכתבים עם המלצות מגדולי הרבנים שליט"א המסכימים ומחזקים אותו בפעולתו והשתדלותו בזה, ובא בשעתו לפני כ"ק אדמו"ר הגה"ק זצלה"ה עם המכתבים שבידו מהרבנים הגאונים שליט"א וברכו בהצלחה בכל ענינים.

ולראי' באעה"ח א' ויחי תשמ"א פה קרית יואל יצ"ו.

יוסף אשכנזי
משב"ק אצל כ"ק אדמו"ר
הגה"ק מסאטמאר זצלה"ה

יוסף גריכוואלד
רב דקהל "קהלת יעקב" חפחפח

יהושע כ"ץ
בלאמפיר הגה"צ הק' אשר אנשיל זצ"ל הי"ד
בלפנים רב אבדק"ק סאמבאטהעלי
כעת ברוקלין נ. י. יצ"ו

עש"ק לסדר ואת תהי'

לכבוד אהובי אחי חוקר המופלם בעלן
הרב הה"ג וכו' וכו' כש"ת פו"ה אשר
שמחתי לשמוע מסר הבשורה טובה שלו
לתקן עירוב בוויליאמסבורג, אשר בורא
דבר גדול תעשה בזה, ראשית תא
ברה"ר כשו"ג או ע"י החירי
ע"י תינוק ועכו"ם הרב
וכן היו במדינתי
וקראת לשבת
על הילד
יצ'

הרב שמואל אברהם ועלטענרייד
אבד"ק סטאפאווא
ברוקלין יצ"ו

הרב חיים אוניש
אב"ד דק"ק לוסעני
נכד הגה"ק בהג"ה מליסקא

שמעון זאב מילער
אב"ד דקה"י אראד יצ"ו
כעת תו"ם קה"י ברוקלין יצ"ו

הרב חיים בערגער
ראב"ד דק"ק מישקאלץ
ברוקלין

נפתלי הירצקא העניג
אבדק"ק פארמאס יצ"ו
ברוקלין, נ. י.

אברהם מאיר איזראעל
אבד"ק הוניאר
ורב ראשי לקהל הפלטים ברנה
מח"ס ילקוט המאירי על הש"ס
תופ"ק ברוקלין תצ"ו

ב"ה, ג' לס' ויח
הצלחה" תשמ"א לפ"ק

החו"ש וכט"ס לכ' ידידי הרב הגאוה"צ המפורס
נצר נאמן תגזע חרשישים ואראלים וכו' מוה"ר
הרב דקהל ראצפערט פה ברוקלין תצ"ו.

אחדשה"ט ושחוה"ד כיאות. נדרשתי לאטר
וויליאמסבורג, בארא פארק וכו', ואעך ואומר אשרי לו
הרבים בענין נשגב זה להציל רכבוח ישראל (כ"י) ממכשולי

טעראריסטישע טעטיגקייטן אין וויליאמסבורג

חיים פריערמאן

מיר ווייסן נישט ווי אזוי אנצוהייבן צו באשרייבן א שרעקלעכע פארכטיגע מעשה וואס האט פאסירט ביי אונז אין וויליאמסבורג אין די לעצטע 3 וואכן. לייענט עס אדורך און זאגט ארויס אייער מיינונג וועגן אט דעם געשעעניש. וואס פארא מיטלען אנצונעמען אז אזעלכע אומדערהערטע דרכים זאלן מער נישט פאסירן צווישן אונז.

אזוי ווי יעדן איז באוואוסט אז דער ראצפערטער רב שליט״א ארבעט שוין וועגן אן עירוב אין וויליאמסבורג עטלעכע יארן און ער האט אויף דעם באקומען הסכמות און ברכות אויך מכהבים אנגעהויבן פון רבינו הקדוש מסאטמאר זצוק״ל. און להבחל״ח פון יעצטיגן סאטמערער רבין הגה״ק שליט״א. פון הגה״ק פאפא רבין שליט״א. פון די גאו״צ משארמאש. אראד. באמבאטהעלי, אורוואדי וכו׳ וכו׳ אויך להבחל״ח פון זיין קאזן דעם טשאקעווער רב זצ״ל וועלכער האט אים קלאר אנגעוויזן ווי אזוי צו מאכן דעם עירוב עס זאל זיין כשר און ער האט אים דערצו מזרז געזועץ. אזוי ווי אלע פרטים זענען שוין געוויען געדרוקט אין די לעצטע נומערן פון "די תורה וועלט".

יעצט אזוי ווי ער האט זיך גענומען צו די ארבעט אנהייב דעם ווינטער און אלעס וואלט אדורך שטיל. קיין איין רב אדער בעה״ב וואלט געוועז דערקעגן. האט זיך דער בעל דבר אריינגעמישט און ער האט נישט געוואלט צולאזן אזא גרויסע זאך. ווייל דאס וועט אים צונעמען א שטיק פרנסה. וואס אידן פון וויליאמסבורג וועלן נישט מער עוכר זיין אויף דעם איסור פון הוצאה בשוגג אדער במזיד.

דורך דעם וואס מען האט געוואלט מכשיר זיין דעם דאלבן עירוב דורך בלויז די באן־בריקן אין בארא־פארק האט מען גענומען די אלע ברייען און הסכמיה פון די רבנים הנ״ל אויך דעם בארא־פארקער עירוב אהן רשות וואס דאס האט מבלבל געוועזן דעם גאנצן עולם. און עטלעכע רבנים האבן געגעבן מכתבים אז דער סאטמארער רבי זצ״ל האט נישט מסכים געוועזן צו אן עירוב ארומצונעמען גאנץ נו־יארק, די טעמים דערפון איז געוועזן געדרוקט אין די תורה וועלט.

ממילא נאך דעם אלעם זענען געוועזן אזעלכע וועלכע האבן נישט מעיין געוועזן אין דער זאך. נאר זיי האבן סתם גערעדט אויף די מצוה פון עירוב יערער מיט אן אנדער תירוץ. איינער זאגט אז עס איז א רשות הרבים, איינער זאגט אז עס קען ארויסקומען דערפון מכשולים א.ד.ג. אבער די אלע פאלשע איינרעדענישן זענען אפגעווענדט געווארן פון אלע אונזערע רבנים גדולי התורה שליט״א און עס איז באשלאסן געווארן צו מאכן דעם עירוב אין וויליאמסבורג. ווען נישט די מעשה פון בארא־פארק מיט די פאלשע באריכטן אין זשורנאלן בלי רשות והסכמה וואס דאס האט אויפגערידערט דעם גאנצן עולם, וואלט דער עירוב אין וויליאמסבורג אדורך מיט די גרעסטע צופרידנהייט פון גאנצן עולם און קיין איין קעגנער וואלט נישט געוועזן.

יעצט וועלן מיר צוגיין צום ענין; אלע צוגעהערן מיט די ערלויבענישן און די אנגאבע פאר די קאנטראקטערס וכו׳ וכו׳ איז געווארן צוגעגרייט אז אנגעהויבן זונטיג פארטאגס פרשה בשלח אין 4 אזייגער וועלן די אינזשינערן פון לאנג־איילאנד אנהייבן צו מאכן דעם עירוב. עס איז טאקע אזוי געווען. זיי האבן אנגעהויבן פארטאגס אין די גרעסטע פראסטן צו מאכן דעם עירוב אזוי ווי די רבנים האבן זיי אנגעוויזן בעפאר, און ביז מאנטיג נאכט איז אלעס ב״ה פארטיג געווארן. וואס בלויז פאר די 2 טאג איז זיי געצאלט געווארן א פאר טויזנט דאלער, אחוץ די פילע טויזנטער דאלארן וואס האט אפגעקאסט ביז דעם טאג און דערנאך, וואס אין סך הכל זענען די הוצאות דערצו געווען ארום 18 טויזנט דאלער.

מאנטיג נאכט פ׳ בשלח ארום 11 אזייגער ביינאכט איז דער גאנצער עירוב געווארן פארטיג מיט אלע הידורים לויט די אנוויזונגען פון די רבנים שליט״א. די פרעסטן זענען דעמאלט געוועזן שרעקליך וענען געגאנגען עטלעכע אומפאראנטווארטלעכע יונגע לייט נאך חצות לילה און אוועקגערעדט שום רחמנות אדער א שטיקל אידיש געפיל. גענומען א טראק מיט א גאנץ לאנגע שטעקן וואס האט ביים שפיץ געהאט א מעסער און אפגעשניטן דעם גאנצן עירוב ווען די פאליצי האט זיי געטראפן שניידן האבן זיי געזאגט אז זיי זענען געשיקט געווארן פון א רב (וואס איז שקר.) און מען האט זיי באפרייט.

אזוי זענען אדורך עטלעכע טעג און די אינזשינירן זענען נאך אמאל באשטעלט געווארן אויף מיטוואך אין דאנערשטיק איבערצומאכן דעם עירוב וואס איז שוין געוועזן פיל גרינגער ווי דאס ערשטע מאל. דאס האט ווייטער געקאסט איבער טויזנט דאלער. אבער אויף דאנערשטיק נאכט זענען שוין די פאליציי געוועזן גרייט צו כאפן די וועלכע וועלן עס שניידן

וכך הוה. פרייטיג פארטאג ארום 1 אזייגער האט די פאליציי געכאפט 5 חברה לייט וועלכע זענען געקומען מיט 2 וועגס און מיט דעם ספעציעלן זייער לאנגן שטעקן (און ביים עק א שארפע מעסער) האבן זיי אנגעהויבן צו שניידן דעם עירוב שוין אויף 6 פלעצער.

דער ראצפערטער רב וועלכער איז צופעליג בליל ששי נאך חצות לילה געפארן דארט ארום צו זען דעם עירוב ווי אזוי עס איז געפערטיגט געווארן, האט געטראפן דארט אין קענט עוו. די 5 חברה לייט מיט זייערע 2 וועגס מיט דעם ספעציעלן לאנגן שטעקן וואס איז געמאכט פאר אן עירוב־שניידער, און ווי זענען געוועזן ארומגענומען מיט עטלעכע פאליצייקארס.

די פאליציי האט זיך שוין פארבונדן מיט די אינזשעניר פון לאנג־איילאנד און געבעטן ביי זיי טעלעפאניש דעם ערלויבעניש נומער, ווייל די יונגע חברה האבן געזאגט פאר די פאליציי אז מען האט עס געמאכט אהן אן ערלויבעניש. ממילא ווילן זיי עס אראפשניידן. די פאליציי האט אויפגעשריבן זייערע נעמען לויט ווי זיי האבן איינגעגעבן. געבעטן לייסענס און רעגיסטרעישן פון די 2 וועגס. די פאליציי האט צוגענומען פון זיי דעם לאנגן עירוב־שניידער. און דאס געטראגן אין פאליציי סטאציע.

דער ראצפערטער רב האט געזאגט פאר די 5 עירוב שניידערס אז זיי שניידן אידיש בלוט, אידיש געלט און זיי זענען מאכר ממון ישראל פון א״א איינעם וועלכער גיט אוועק זיין ברויט פון הויז אז עס זאל זיין אן עירוב אין וויליאמסבורג, דאס איז געבארגטע געלטער פון גמילות חסדים און פון פריוואטע מענטשן. און זיי גייען אהן רחמנות און שניידן עס אפ שוין די 2־טע מאל.

די פאליציי האט אויסגעשטעלט א געדרוקטע צעטל אז מען זאל די 5 פארברעכער ארעסטירן ביז צום קארט, זיי האבן געבעטן דעם ראצפערטער רב אז ער זאל פרעסן טשארטש און אונטערשרייבן. אבער דער רב האט נישט געוואלט אונטערשרייבן, און מען האט זיי פריי געלאזט. דער רב האט באדארפט גיין אין די פאליציי סטאציע און געווען דארט ביז 3.30 פארטאג.

דערנאך איז דער רב געגאנגען אין דרוקעריי אפצודרוקן דעם ספעציעלן עירוב־צייטונג וואס האט באדארפט דערשיינען עש״ק שבת שירה, אין 5 פארטאג איז שוין די צייטונג געווען פארטיג און עטלעכע צייטונגען זענען שוין פארטאגס געווען אין סאטמארער ביהמ״ד און אין אנדערע ערטער.

אין 8 אזייגער אינדערפרי עש״ק איז געגאנגען איינער פון די חברה און ער האט אנגעצינדן אין מיטן גאס פון דיוויזשן עוו. דעם סטעישן־וועגן פון רב און עס איז אויך פארברענט געווארן בערך 3.000 תורה וועלט וואס איז פריער געדרוקט געווארן. עס זענען געקומען פייערלעשער און עס איז כארלאשן געווארן און ברוך נס איז די קאר געבליבן אויף צו קענען פארן ווייטער ווי פריער. מיט פיל הוצאות וואס דאס האט אפגעקאסט.

א שעה שפעטער איי 9 אזייגער זענען די חברה־לייט ווייטער געקומען ווען מען האט שוין זיי קלאר געזען. ווי זענען געקומען מיט דעם זעלבן "וועגן" און ווי האבן ארויסגענבעט פון סטעישן־וועגן די געבליבענע 2.000 תורה וועלט און איינער האט צושניטן אלע 4 רעדער פון קאר. שכנים ארום דאבן געשריגן אויף זיי גנבים גזלנים וכו׳ אבער זיי האבן געטאן ווייטער זייער ארבעט. דערנאך זענען זיי אנטלאפן. אלע האבן געזען קלאר ווער זיי זענען אט די 3 וואס גניבה גזילה איז ביי זיי גארנישט.

די 5 טויזנט תורה וועלט וואס האט אפגעקאסט 5.000 דאלער איז געגאנגען לאיבוד און גלייך דערנאך האט מען געמוזט נאך אמאל איבערדרוקן די 5.000 תורה וועלט וואס האט געקאסט א הון רב. און די 4 רעדער צום קאר מיטן מאכן וכו׳ האט אויך געקאסט א 300 דאלער. אחוץ דעם די קאר סערוויס וכו׳ פון עטלעכע שעה וכו׳ וכו׳.

יעצט אזוי ווי עס איז געשטאנען אין צייטונג אז דעם שבת פרשת בשלח וועט זיין אן עירוב. האט דער רב גענומען פרייטיג נאכמיטאג עטלעכע ערלים פון א קאמפאני, כדי צו פאריכטן די צוריסענע 6 עירוב שטאנגען וואס ווי האבן צוריסן. ער האט געקויפט פאר 200 דאלער א גאנץ לאנגע לייטער מיט די צוגעהערן און די ערלים האבן גענומען פאר די ארבעט בערך 300 דאלער און דער עירוב איז פאראכטן געווארן ביז ממש פארן זמן פון ליכט צינדן.

די פאליציי האט אכטונג געגעבן ביז א געוויסע צייט נאכן זמן און די 2 ערלים פון קאמפאני אויך, עס איז זיי געצאלט געווארן גרויס געלט דערפאר. אזוי אז בשעת זמן פון הדלקת הנרות און ווייטער איז געווען אין וויליאמסבורג א כשר׳ער עירוב וענען אבער געגאנגען די מחללים פון די אראפאט חברה, ווי מען רופט זיי די שווארצע. און זיי האבן גענומען א גיי מיט א נייעם לאנגן שטעקן וואס האט ביים שפיץ א מעסער און זיי האבן אפגעשניטן ווייטער דעם גאנצן עירוב. אפשר איז איינער אדער צוויי מיטגעגאנגען מיטן ערל און אנגעוויזן ווי צו שניידן, אבער רעכט איז שוין געווען ריכטיג שבת וואס מען האט שוין געראוינט אין די בתי מדרשים. ווען מען איז שוין ארויס פון שיל, האט מען געזען קומען דעם גוי מיט דעם נאר לאנגן מעסער

וואס ער האט בשליחתם אפגעשניטן **דעם גאנצן עירוב,** ממילא איז אויסגעקומען אז דורך זיי איז נישט געווען קיין עירוב אין וויליאמסבורג, וואס אזא זאך האט אפילו נישט פאסירט אין דער אלטער היים צווישן די רשעים. און טייל אידן האבן געטראגן ש״ק.

אבער לויט די הלכה איז, אויב ביים זמן פון שבת איז כשר דער עירוב איז מען נישט מחויב נאכצוזען די גאנצקייט פון עירוב ביום השבת נאר מען מעג טראגן גאנץ שבת, אזוי איז אויך געווען אין דער שטאט קאשוי און אין אנדערע שטעט, אז א גאנצע וואך ביז שבת האט געברענט אן עירוב־לעמפל אין שיל האט מען געוויסט אז דער עירוב איז גאנץ. און ביים זמן פון ש״ק האט מען עס פארלאשן כדי מען זאל גארנישט וויסן.

די שווארצע חברה זענען נאך אליין נישט געווען דערפון צופרידן. נאר זיי זענען געקומען זונטיג נאכט בחצות הלילה אויף סאוט 9 וואו די קאר איז געשטאנען פונקט איז דעמאלט געווען דארט איינער פון די רביים וועגן אן ענין. און דער שכנישער גלח און די גלח׳טע האבן אריינגעקלאפט אויף 171 סאוט 9 וואו די תורה וועלט ווערט צוגעגרייט אז אידן מיט לאנגע פיאות האבן צושניטן אלע טיירס פון די שילס סטעישן־וועגן. און זיי האבן דעם רב געגעבן די פלעיט־נומער פון "וועגן" וואס דער נומער איז געווען דער זעלבער ווי ווען זיי האבן געשניטן דעם עירוב דאנערשטיג נאכט.

דער גלח האט געזאגט, אז אפילו ער וואוינט דארט צווישן די געפערלעכע פארברעכערס און גנבים, איז אבער אזא פאל נאך דארט נישט פארגעקומען. זיי האבן נאך דאס קיינמאל נישט געהערט אז אידן מיט בארד און פיאות זאלן גיין צושניידן די טיירס פון א רב׳ס קאר אין מיטן די נאכט. ער וועט שוין האבן וואס צו זאגן פאר זיין עולם אין די תפלה זונטיג. עס איז א רעכטער חילול־השם.

דורכדעם האט שוין די קאר געמוזט בלייבן דארט א גאנצע נאכט אין די שפאנישע רויבערס האבן געטאן די ארבעט זייערע. ארויסגענומען די בעטערי און אנדערע טיילן פון קאר וואס האט אפגעקאסט הונדערטער דאלערס ביז מען האט עס פאראכטן.

די ערגסטע גוים דארט האבן ביז יעצט בלויז ארויסגענב־עט אלעמאל די בעטערי, אבער די טיירס האבן זיי נאך נישט געשניטן. אבער יעצט זעען זיי אז די "זשואיש פיעפל" מעגן שניידן טיירס מעגן זיי אודאי. און דער רב האט געמוזט קויפן 20 טיירס, כדי אלעמאל ווען די חברה וועלן קומען שניידן די טיירס זאל ער האבן גרייט אנדערע. און אזוי איז עס אנגעגאנגען יעדן טאג אין די שארגס פון הונדערטער דאלארן.

עס זענען געקומען דעטעקטיוון אין פון דיסטריקט־אטארני אין ראצפערטער ביהמ״ד עטלעכע מאל, און געבעטן דעם רב אז ער זאל געבן זיין חתימה אז מען זאל די 5 שווארצע חברה־לייט איינשפארן ביז צום קארט. הגם עטלעכע רבנים האבן געזאגט קלאר אז מען דארף אזעלכע איינשפארן און זיי אנלערנען איינמאל פאר אלעמאל, אבער דער רב האט נישט געוואלט אונטערשרייבן. אפשר וועלן זיי תשובה טאן. אבער פון יעצט און ווייטער ווילן מיר דא קלאר ארויסברענגען פארן ציבור, אויב זיי וועלן אנגיין ווייטער מיט די טעראריסטישע אראפאטישע ארבעט פון שאדן מאכן אידיש געלט, אידיש פארמעגן, אידיש כח און זיי וועלן מכשיל זיין דעם רבים מיט הוצאה בש״ק דורך צושניידן דעם עירוב. וועלן זיי געשטראפט ווערן פון די ממשלה של מטה און פון די ממשלה של מעלה

אין איינע פון די נעכט ווען מען האט צושניטן די טיירס אויף ריוויושן עוו. איז איינער פון זיי אריינגעקומען אין הויז דורך די מקוה און מען האט צוגענומען אלע זילבערוואַרג פון עטלעכע טויזנט דאלער ווערט אין עלעקטרישע אפאראטן וכו׳ וכו׳ מען ווייסט נישט פינקטלעך אז ווער פון זיי. די פאליציי האט אלע באריכטן און עס וועט פארגעזעצט ווערן די אלע אויספארשונגען.

דאס איז אלעס דערפאר, ווייל דער ראצפערטער רב האט ארויסגעוויזן דאס גרויסע מסירת נפש צו מאכן דעם עירוב וואס אלע רבנים האבן צו דעם מסכים געווען אז אין וויליאמסבורג זאל זיין אן עירוב און דער ערשטער פון אלע איז געווען כ״ק רבינו הקדוש מסאטמאר וצוק״ל און יעצט להבחל״ח כ״ק אדמו״ר הגה״ק מרן מסאטמאר שליט״א וכ״ק הגה״ק אדמו״ר מפאפא שליט״א וכו׳ וכו׳ אזוי ווי זייערע בריוון והסכמות זענען שוין געווען געדרוקט אין „די תורה וועלט" אבער די עטלעכע טעראריסטן קוקן נישט אויף דעם אלעם. נאר זיי פארשטייען אלעס בעסער. אפילו פון רבה״ק זצ״ל. וואס ער האט פון זיי פיל געליטן.

יעדער ווייסט אז זיי זענען פון די נידעריגסטע און געמיינסטע וואס מיר פארמאגן לײדער צווישן אונז. די זעלבע האבן טעראריזירט סקווער און זיי רעדן נידעריגע אויסדרוקן אפילו קעגן פריערדיגן סקווערער רבי׳ן

זיי האבן מבזה געווען די רביים ואדמו״רים שליט״א פון קלויזענבורג, וויזשניץ פון בני ברק, ווער שמועסט נאך בעלז, און בעפאר מיט יארן הרב ר״מ פיינשטיין. קעגן פריערדיגן ליובאוויטשער רבי׳ן זצ״ל און להבחל״ח קעגן יעצטיגן רבי׳ן, אויפן נערער רבי׳ן שליט״א

זיי זענען זייער אין כעס פארוואס די תורה וועלט דערמאנט די רביים הנ״ל אין שרייבט אמאל פון זיי, איינער פון זיי האט זיך אפילו אויסגעדריקט מיאוס אויף דעם נייעם הויז וואס מען בויט יעצט פארן סאטמערער רבי׳ן שליט״א. אז ער איז זייער דערקעגן און ווער ווייסט וואס זיי טראכטן צו טאן דארט. זיי רעכענען זיך אויך נישט צו די ווערטער פון רבינו הקדוש מסאטמאר זצוק״ל וואס ער האט געהייסן אויסדריקלעך יא מאכן אן עירוב אין וויליאמסבורג. זיי פארשטייען אלעס בעסער.

אויב איר מיינט אז די אויסווארפן זענען שומרי תורה, האט איר א טעות. נאר בחיצוניות זענען זיי אנגעטאן אין בגדי חסידות, אבער עס זענען דא פיל עדות אויף זייערע אויפפירונגען אויף די נידעריגסטע ערטער וואס איז נאר פאראן אין פילן זין פון ווארט וואס איז נישט צום גלויבן.

אט די ווילן זיין די דעה זאגערס פאר וויליאמסבורג, זיי ווילן זיין אונזערע וועג ווייזערס וואס מען דארף יא צו טאן און וואס נישט

בשעת דער רב האט זיי געטראפן שניידן דעם עירוב נאך חצות לילה, האט ער צו זיי געשריגן אז זיי שניידן אידיש בלוט, ווייל עס האט ממש אפגעקאסט פארמעגנס מיט אויסגעבארגטע געלטער, וואס קיין איין לעבעדיגער פעריאן האט צו דעם אלעם נישט צו שטייער געגעבן קיין איין פעני. עס איז ממש כדייט פון הויז און זיי האבן קיין טראפ רחמנות נישט.

אידישע קינדער פון גאנץ ברוקלין, האט רחמנות. לאזט נישט צו קיין הפקירות ביי אונז, העלפט אונז ארויס אין די הייליגע ארבעט. שטייט נישט מיט פארלייגטע הענט, ווי קענט איר צוקוקן אז עטלעכע אידישע אראפאטן זאלן אפטאן אזא שרעקלעכע זאך ביי אונז. פארוואס שווייגט איר? נעמט אייך אן פארן כבוד פון באשעפער. לאזט נישט צו קיין חילול השם, זייט מציל אידישע קינדער פון חילול ש״ק וואס טויזנטער אידן זענען עובר אויף הוצאה בשוגג און במזיד

דער ראצפערטער רב וועלכער לייגט אריין זיינע כוחות און צייט לחיזוק הדת, זאלן אזעלכע יונגען קומען עס מבטל זיין בידים עס איז ממש רציחה, די גמרא זאגט אין עינשין אא״ב מזהירין. און דא קומען די עטלעכע ליידיגגייערס וואס האבן נישט וואס צו טאן פאר וואוילטאג, אין מאכן שאדן מיט גניבה וגזילה קרוב צו 20 טויזנט דאלער.

יש דין בישראל

זיי אליין טוען משפטן לויט זייער נידעריגן פארשטאנד, אזוי ווי די נאצים אין אראפאטס

איינער פון די שווארצע חברה האט געזאגט אז אויב זיי האבן נישט מורא געהאט פון ליובאוויטש און נישט פון קלויזענבורג, סקווער, וויזניץ, בעלז און פיל אנדערע וועלן זיי פון ראצפערט אויך נישט מורא האבן. זיי שטעלן אין זייער לעבן אזוי ווי די אראפאטס. אפשר איז איינער פון זיי אביסל גערעכט, ווייל דער ראצפערטער רב האט אים געגעבן צו לייען אין איינגעקויפט אין זיין געשעפט אין די לעצטע 3 יאר פאר גרויס געלט דורך זיינע שליחים אידן און להבדיל ערלים. איז ער משלם רעה תחת טובה, דאס איז די דאנק.

דער ראצפערטער רב איז אויך געווען ביי הרב הגה״צ מוה״ר אברהם לייטנער שליט״א מאנטעווידעאער רב און דורכגערעדט מיט אים דעם גאנצן ענין פון עירוב פון וועלכן ער איז געווען שטארק צופרידן, נאר ער האט צוגעגעבן אז ג״כ גרעסערע קהילות דארפן דערצו צוהעלפן אין אלע ענינים, אזוי וועט עס ווערן אנגענומען ביי אלע קלענערע קהילות פון גאנץ וויליאמסבורג אין ער האט אויך אנגעווינטשן הצלחה

ער האט אויך געגעבן דעם ראצפערטער רב זיין קונטרס דבר בעתו וואס איז כולל אין זיך 2 דרשות, דער מאנטעווידעאער רב האט געוויזן אין זיין ספר אז ער שרייבט דארט קלאר זיין קעגנערשאפט צו שעדלעכע זאכן וואס אומפאראנטווארטלעכע יונגען טוען אפ, וז״ל שם בקיצור: באים נערים מנוערים בלי להמלך במי שגדול מהם בשנים ובחכמה וכו׳ ועושים מעשים מגונים מעשה אלימות וכתיבת והפצת כתבי פלסתר, וכו׳ האנשים אומרים, ארור שזה לימד ארור שזה גידל ופלוני העומד במחנה זה כמה מגונים מעשיו וכו׳ עכ״פ אני מבקש ומזהיר לכל הנערים המעורים הנ״ל שיחדלו מדרכיהם, וכן כל מי שיש בידו למחות ולעכב בידם מחויב בדבר. ער האט אויך צוגעזאגט בייהילפיג צו זיין אזוי נישט צולאזן קיין עוולות

אללעפאלס איז עש״ק פ׳ יתרו ארויסגעשטעלט געווארן צעטלעך פון ועד למען תיקון עירובין בוויליאמסבורג אויך גאנץ ליע עזו. אז דער עירוב איז אפגעריסן געווארן איז מען זאל נישט טראגן ש״ק, ביז א נייע מעלדונג.

אלע וויליאמסבורגער אידן האלטן אז עס פעלט אויס אן עירוב פאר יעדע משפחה באזונדער, דער וואס רעדט אקעגן איז ווי ער רעדט אויף די דברי חז״ל און אויף די רייד פון די רבנים גאו״ק שבדורנו שליט״א, ווי מיר האבן שוין געשריבן אין די תורה וועלט, אז אן עירוב איז געווען אין ווארשא, לעמבערג, קראקע, אדעסא, מונקאטש, פאריז, לאנדאן, חיפה, און בעיקר אין דעם הייליגן שטאט ירושלים תו״ב, הלואי זאלן מיר זיין אזוי אפגעהיטן אין מעשים טובים ווי עס זענען געווען די אידן דעמאלט. מען דארף נישט זוכן פארדרייטע אויסריידן מיט שטותים־דיגע חששות און הלכה־דיגע מכשולות. וואס מיר ברענגען ביי א צווייטע פלאץ וועגן דעם ענין. מקורות פון דברי חז״ל, אז ביי אן עירוב ווכט מען נישט קיין

חששות. נאר מען דארף עס מאכן אין יעדער שטאט. מציל צו זיין אידישע קינדער פון חילול שבת כהוצאה בשוגג או במזיד.

דאס וואס די אינטערוועלט חברה טוען מיטן עירוב אין פלעטבוש וואס זיי שניידן דארט אפ דעם עירוב כמעט יעדע וואך. קען מען גארנישט מדמה זיין צו דעם פון וויליאמסבורג

ערשטנס האבן זיי געזאגט פון אנהייב אז זיי טוען דאס דארט, ווייל די רבנים וואס געבן דארט די הסכמה דערויף זענען ציונים דערפאר טוען זיי דאס דארט. אבער אין וויליאמסבורג וועלן זיי דאס נישט טאן בשום אופן. אזוי האבן זיי געזאגט קלאר. אז זיי מישן זיך נישט אין דעם וויליאמסבורגער עירוב.

צווייטנס איז דער פלעטבושער עירוב געמאכט געווארן דורך פיל בתי מדרשים. ארגאניזאציעס וועלכע האבן דערויף א פאנד. זיי האבן דארט גבירים וועלכע שטיצן און העלפן דעם עירוב. אבער דער עירוב אין וויליאמסבורג איז געמאכט געווארן נאר דורך דעם ראצפערטער רב אליין וואס ער האט אוועקגעגעבן זיין כח פון הויז ממש פאר די געוואלטיגע הוצאות פון עירוב און קיינער האט אים צו די הוצאות נישט געהאלפן. דערפאר איז דער חטא פון די עירוב שניידערס פיל פיל גרעסער

דערפאר קומען מיר דא מיט א שטרענגע אזהרה פאר אט די עטלעכע אימפאראנט־ווארטלעכע. אויב זיי וועלן נאך איינמאל שניידן אפילו א קליינעם חלק פון עירוב בעפאר שבת ארער אופ ש"ק

ערשטנס: מיר וועלן עפענטלעך ארויסברענגען זייערע נעמען. כדי יעדער זאל וויסן ווער זיי זענען. וואס דאס איז ארויסגעהאלטן. אפילו לויט די שיטה פון חפץ חיים.

צווייטנס: אויב די פאליציי וועט זיי כאפן בשעת מעשה. וועלן זיי איינגעשפארט ווערן אין תפיסה. און קיינער וועט נישט זיין פאראנטווארטלעך פאר דעם. נאר זיי אליין און מיר וועלן פרעסן טשארזש אויף זיי.

דריטנס: זיי וועלן דארפן באצאלן אלע שארנס וואס זיי האבן געטאן ביז יעצט. וואס באטרעפט קרוב צו 20 טויזנט דאלער א.א.וו. **אזוי איז די**

פסק פון עטלעכע רבנים גאו"צ שליט"א.

דערפאר געבן מיר זיי דא די לעצטע אזהרה. אז ווי זאלן זיך אפלאזן פון דעם ענין עירוב. און זיי זאלן גיין טאן אנדערע פארברעכערייען. אויב עס גלוסט זיך זיי צו טאן. זאלן ווי גיין צו די שווארצע ערלים און טשעפען זיך מיט זיי. אדער ערגעץ אויף באווי צו אין הארלעם. וואס ווילן זיי פון די ארעמע אפגעפלאגטע אידן. זאלן ווי פארן קיין ארץ ישראל און שלאגן זיך דארט מיט די ציונים. נישט גיין אין מיטן די נאכט און שניידן ארצם אידיש געלט וואס זיי וואלטן געווען די בעל כחים פון וויליאמסבורג און פון די גאנצע וועלט.

אין זכות פון שמירת שבת כהלכתה וועלן מיר במהרה זוכה זיין צו די גאולה שלימה אכיה"ר

★

בשורה טובה

מיר ווילן מפרסם זיין אז גדולי הרבנים האבן קונה געווען דעם רשות פון וויליאמסבורג כדת וכהלכה פונים שר העיר כמבואר בכל הפיסקים אזוי צו טאן צוליב די וואס זענען נישט מורה בעירוב. און אויך צוליב די יעניגע וואס זענען מוהה בעירוב.

אגב ווילן מיר אויך מפרסם זיין אז לויט די ג' עמודי עולם אשר כל בית ישראל נשען עליהם. (שו"ת ובחרת בחיים מהגה"ק ר' שלמה קלוגער זי"ע בסימן קכ"ג. קכ"ו. און מהרש"ם. שו"ת שו"מ עיי"ש) ניצט דער איבנרערמאנטער קנין אויך אויף די מקומות וואס עס געפונען זיך אין איד מענטשן וואס זענען מוחה און ווילן נישט זוכה זיין אין עירוב (ופסק הנ"ל מוסכם בכל האחרונים וויל קרי ביה רב הוא).

עיין שו"ת חשב"ץ הגדול (ח"ב סי' ל"ז) על אנשים כאלו או הם הדיוטות נמורה הוא. או מינות נזרקה בו.

עיין בשו"ת הרא"ש ז"ל כלל כ"א **שרב אחד התנגד לתיקוני המבואות בעירו** והתמרמר הרא"ש מאוד על זה עד שהחרימו ונידו. וז"ל ...**אני מנדה אותך ואם היית בימי הסנהדרין היו ממיתין אותך וכו'... ומצוה לנדותו בכל הקהילות... וגם ידונו אותו למות כדין זקן ממרא כי אנו חייבים למסור נפשותינו על תורת האלקים ולבער עושה הרעה מקרבנו** עכ"ל.

וכן כ' בתשובה אחרת וז"ל:

הכתב ששלחתי לאותו **החסר־מוח** כו' ואם לא יחזור בו אני מהרה בך ואח כל הקהל שינהגו בו נידוי **באותו המשוגע**. וירחיקוהו ויבדילוהו מערת ישראל כי רבר זה צריך חיזוק שלא יבא כל **שוטה חסר דעת** לבטל תורת משה רבינו ע"ה. וכו'. (עכ"ד הק' של רבינו הרא"ש ז"ל עיי"ש באריכות).

אייגענע גזירות איז — היפך דעת תורה

היות די טענות פון געציילטע מענטשן וואס ווילן נישט מסכים זיין צום עירוב איז געצילט צוליב פארשידענע מכשולות וואס ווי זענען חושש. מוזן מיר דא ציטירן אז דאס איז היפך דעת תורה און חסרון ידיעה בדברי הפוסקים.

ניט עסן פראדוקטן־קאנזערוון אפילו מיט א הכשר ווייל מען וועט דערנאך עסן אנדערע אהן א הכשר. מען מעג עסן בלויז רויע. אליין צוגעגרייטע עסנווארג — אלע חששות וועגן עירוב איז א שטות און א נייע גזירה וואס איז קיינמאל נישט געווען אפילו נישט אין ירושלים עיה"ק ביי די מער אפגעהיטענע אידן פון מאה שערים ווי ביי אונז אין וויליאמסבורג. קיינער האט נישט קיין רעכט בזה"ז צו מאכן נייע גזירות

★

וועגן דעם ענין פון גזירות, חששות און מכשולות דורך די הייליגע מצוה פון עירוב.

דאס איז היפך דעת תורה

א) מיר זענען נישט בארעכטיגט גוזר זיין קיין שום גזירות נאכן חתימת התלמוד (ב"י או"ח סי' י"ג. מ"א ש"א ס"ק נ"ח. מ"מ ה'. חו"מ פ"ה. הרא"ש שבת פ"ב סי' ט"ו, ריב"ש סי' רמ"א. פר"ח תנ"ג. תס"א. חס"ג. וביו"ד בקו"א סי' י"א סק"ב. ובסי' נ"ר ס"ק ט"ז. סי' פ"ז סק"ז. פתח הדביר ח"ג דף רצ"ב ע"ב. החידא שיו"ב או"ח קל"ה אות ד'. ובסי' ש"ח. עיקר הד"ט או"ח סי' י"ז אות ל"א. מהרי"ט אלגאזי ה' יו"ט למסכת בכורות פ"ה אות מ"ב דף כ"ז ברפוס וואַרשא. מכתם לדוד או"ה דף נ' ד"ה נחזור).

ב) מיר געפונען אין חז"ל אז ביי עירובין האבן אונזערע חכמים ז"ל דוקא ארויסגעמיטן פון חושש זיין אפילו ערנסטע שטארק מעגלעכע חששות (עיין עירובין ס"ח ע"א מבואה דאית ביה הרי גברי וכו'. עו"ש דף פ' ע"א אחד מבני מבואה וכו'. ועיי"ש בתוס').

עו"ש אמרו: אמר לי' ר"י ברי יוסי בבלאי **כ"כ אתה מחמיר בעירובין!**. כך אמר אבא **כל שיש לך להקל בעירובין הקל.** וכן הוא שם בירושלמי שר"ה א"ל לר"י כך שמעתי מאביך **כל שאת יכול להקל בעירובין הקל,** והרמב"ם חשב זה למצות עשה מדברי סופרים.

דאס איז היפך דעת תורה

ג) וואונדער איבער וואונדער די גדולים ומורי הוראה שבדורינו זענען שטארק מקיל אין אסאך קאמפליצירטע הלכות פון ה' שבת. כאטש א גרויס טייל פון זיי זענען נאר מותר ברוחק גדול און אויב נישט וואס היינט איז א דור חלוש. וואלטן זיי זיכער נישט מחיר געווען און ביי עירובין ווי די חז"ל שרייבן ארויס קלאר אז מען זאל זוכן קילות אין היחידים (עי' עירובין דף פ' ע"א. לעיל סעיף כ') דארט פירן זיי זיך פארקערט. מען זוכט ארויס א יחיר הנדחה מכל הפוסקים וואס איז מחמיר און אויף דעם באפט מען זיך ארויף מחמיר צו זיין ביי עירובין.

דאס איז היפך דעת תורה

ד) די בעלי החששים ווילן חושש זיין אז עס וועט צוקומען צו מכשולות (לפי דבריהם) דערווייל געפונען מיר אין די פוסקים פארקערט. אז מען האט נישט חושש געווען אז אידן וועלן עובר זיין אן עבירה דורך עירובין

דאס איז היפך דעת תורה

ה) מיר געפינען אין די גמרא אז במקום צער האבן די חכמים אוועקגעשטעלט זייערע גזירות (שבת צ"ז ע"ב. שו"ע שכ"ח סעיף ל"א. זכור לאברהם אות ח'. שו"ת מהר"ח או"ז קפ"ח. מנחת פתים של"ו). אין היינט וויל מען אוועקדרייען דאס רערל. און דארט וואו עס איז א מקום צער לרבים. דער ביטול עירוב. דארט זוכט מען גזירות.

דאס איז היפך דעת תורה

ו) אויב מען וויל זוכן חששות אז עס קען ארויסקומען מכשולות קען מען עס זאגן אויף יעדער זאך — מען טאר נישט שטעלן קיין חופה ווען נשים זענען דארט. ווייל עס קומט צו תערובות אפילו ביי די שענסטע רבנים וועלכע האבן מורא פון מכשולות און אזוי ביי יעדע זאך — מען טאר נישט גיין אין א שייטל. ווייל מען וועט אויך גיין אין אייגענע האר — מען טאר

★

בני תורה קאר סערוויס
30 דרייווערס בזריזן זיי קאבן
פיר די מערסטע חסידישע יונגעליט
דער גרעסטער וועג סערוויס, סיי פאר מוסדות אדער דעליווערים
782-3511 — 782-3509

CHILDBIRTH PREPR'N
Lamaze & Swiss methods, limited class size. emphasis on individual a,tention. Pertinent "Dinim", Nursing & Nutrion — Dina Levine 262-1132

פינחס מאנדעל
סעמעטערי קאנסולטאנט, פאר־טרעטער פון חברות קדישא אין ירושלים, מיט קרקע אויף הר הזיתים, הר המנוחות און סנ־הדריה. אויך קרקע אויף אלע אנדערע קהילה'שע סעמעטעריס אין ארץ ישראל, קאנטראלירט און פארוואלטעט ביי דער חברה קדישא פון דער קהילה.
PINCUS MANDEL
1569 — 47th Street
Brooklyn, N. Y. 11219
Day & Nite Phone
(212) 855-5121
עהרליכקייט, ראיעלקייט און פארטנטוארטליכקייט, איבער 25 יאר איבערגעגעבענע באדינונג צום ארטאדאקסישן צבור.

נאטע נייעס
UNZER PHARMACY
572 Bedford Av, B'klyn, NY
384-7334
אונזער פארמאסי טוט נאכער־טאג אקצעפטירן פריסקריפ־שאנס פאר מעדיקעל סופליים אריינגערעכנט:
- סורשזיקעל שטריטס,
- מעטוירניטי גוירדעלס,
- 3 רוקען האלטערס,
- ברוך נארטלען
- שטעקענס
- אנדערפעדס אר"ג
מעדיסעיד אקצעפטירט